

PROF.DR.ÜMİT SERGÜN'ÜN ANISINA

Prof. Dr. Suna DOĞANER*

Foto 1: 24 yıl eğitim verdiği Coğrafya Bölümünün Vefa'daki binasında.

2003 yılı İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü için hü-
zünle başlamış ve son bulmuştur. Yılın ilk günü (1 Ocak 2003) saat 5 00'de
Prof. Dr. İsmail Yalçınlar, son günü (31 Aralık 2003) saat 17 00'de Prof.Dr. Ümit
Sergün vefat etmiştir. Aynı yıl emekli öğretim üyesi Prof. Dr. Necdet Tunçdilek
ve Arş.Gör.Hatice Bayartan'ın da (9 Kasım 2003) vefat yılıdır. 2002 yılında

* İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü.

Prof. Dr. Sırrı Eriñ'in vefatıyla ard arda gelen bu vedalar bilim dünyası için de kayıp olmuştur. İstanbul coğrafya bölümünün öğrencisi, arkadaşı, dostu ve meslektaşı olarak onlara sevgisi ve saygısı sonsuzdur. Türkiye'de yüzlerce coğrafyacı her gün faydalandıkları eserleriyle onlara minnet borçludur.

Bilim insanlarının biyografileri, yıllarca birlikte çalıştığı meslektaşları ve en yakın dostları tarafından onların bilinmeyen pek çok özellikleri yanında bilim tarihini aydınlatacak bilgiler içerir. Ne yazık ki genellikle vefat nedeniyle kaleme alınırlar. Bu yüzden pek çok bilgi ve anı da kaybolur. Prof.Dr.Ümit Sergün emekliliğine 1 yıldan az bir süre kalmışken vefat etmesi nedeniyle biyografisinde bu satırların yazarı ve meslektaşlarının aklına gelen pek çok sorunun cevabı, onun coğrafyada sevinçleri ve hüzünleri gibi gizli kalmıştır.

Bu yazıyı onun öğrencisi ve meslektaşı olarak tanıdığım ve daima dost kaldığım 27 yılın hatırası için hazırlarken bana yardımcı olan sevgili eşi Şermin Sergün ve kızları Aysim ve Aylin'e ona olan sonsuz sevgilerini içeren satırları, mısraları ve fotoğrafları için teşekkür ederim.

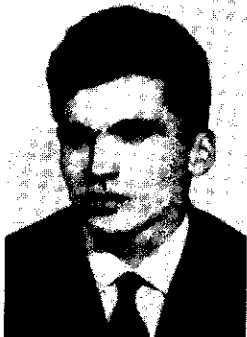
Ailesi ve Çocukluğu

Ü.Sergün'ün annesi Vecihe hanım(1917 doğumlu), Bulgaristan'ın kuzeyinde, Balkan Dağlarından doğan Lom nehriyle Tuna nehrinin birleştiği mevkiide kurulmuş Lom şehrinden Yusuf Paşa'nın torunudur. Aile, Osmanlı Devleti 1913 de bu toprakları kaybedince mal varlıklarını bırakarak Anadolu'ya Adapazarı'na göç etmiştir. Ü.Sergün'ün babası Hayrettin Sergün(1907 doğumlu) altı kuşak önce İstanbul'a yerleşmiş Memduh Sergün'ün oğludur. Memduh Sergün(1887 ?) İstanbul'un fethinden sonra Fatih Sultan Mehmet'in 1455 yılında kurduğu tarihi Haliç Tersanesinde ustabaşı olarak görev yapmıştır. I.Dünya Savaşı yıllarında imparatorluk donanmasını harbe hazır tutan, Kurtuluş savaşından sonra Cumhuriyet Donanmasının gemilerini onaran bu tersaneye büyük hizmetleri olmuştur. 1903 yılında "Abdülhamit" adıyla denize indirilen, Meşrutiyetin ilanından sonra ismi değiştirilen , 1912-1914 yılları arasında Karadeniz ve Akdeniz'de başarılı seferler yapan "Hamidiye" Kruvazörü, Kurtuluş Savaşından sonra 1922 yılında bakıma alınınca onarımında büyük emeği geçmiştir. Cumhuriyet Donanmasının denize çıkan ilk gemisi olan ve Atatürk'ün 11-21 Eylül 1924 tarihlerinde Karadeniz seyahatini yaptığı bu kruvazöre olan hizmeti , torunlarının bu anıya saygısıyla bu satırlara kadar gelmiştir. Ailenin Kasımpaşa'ya yerleşmesi de Memduh Sergün'ün tersanedeki göreviyle ilgilidir. Kasımpaşa semtinin kuruluşu da tersane ile ilgilidir. Fatih Sultan Mehmet Haliç tersanesini kurdururken Gelibolu'dan gemi ustaları ve ailelerini getirip buraya yerleştirmiştir. Daha sonraki yüzyıllarda da bu devam etmiş böylece halkı genellikle gemi inşa çalışan , inşa malzemesi satan çarşısı, gemici kahvehaneleri,denizci kışmaları ile bir mahalle oluşmuştur. Hayrettin Sergün de baba mesleğini seçmiş kendine ait "kazan atölyesi" açmıştır.

PROF. DR. ÜMİT SERGÜN'ÜN ANISINA

Foto 2: Ailesi ve Ümit Sergün

1934 yılında evlenen Hayrettin Bey ve Vecihe hanım'ın 7 çocuğu dünyaya gelmiştir. Ümit Sergün ailenin ikinci çocuğudur. 29 Eylül 1938 tarihinde Kasımpaşa Büyükkıyale semtinde dünyaya gelmiştir. Abisi Dinçer (1935) kardeşleri Semih (1946), Semra (1948), ikiz kardeşleri Nezih (1951) ve Melih'le (1940 doğumlu Melek 1.5 yaşında vefat etmiştir) bahçeli bir evde kalabalık bir aile ve sülalede, varlıklı ve mutlu bir çocukluk geçirmiştir. Dedelerinin mesleğini kardeşlerinden Dinçer ve Semih seçmiş "buharlı kazan imalathanesi" kurmuşlardır. Semih Sergün bu mesleği A.B.D de devam ettirmektedir.

Foto 3: Öğrencilik Yılları: Beyoğlu Atatürk Erkek Lisesi

Ü.Sergün'ün tahsil hayatı Kasımpaşa Güzelce İlkokulunda başlamıştır.Orta okulu Kasımpaşa Orta Okulunda tamamlamış, lise tahsilini Beyoğlu Atatürk Erkek Lisesinde okuyarak 1958 yılında mezun olmuştur.

Coğrafya Yılları

Ü.Sergün'ün coğrafya yılları 1958-1959 öğretim yılında Edebiyat Fakültesi'nin 1952 de inşası tamamlanan Laleli'deki binasında başlamıştır. Öğretimde sertifika sisteminin uygulandığı yıllarda hazırlık sınıfından sonra esas sertifika olarak "Umumi Coğrafya" yardımcı sertifikalar olarak "Türkiye ve Ülkeler Coğrafyası" ve "Beşeri ve İktisadi Coğrafya Sertifikası" nı seçmiştir. Coğrafyayı bil-

me katkıları günümüzde de devam eden B.Darkot,A.Tanoğlu,A.Ardel,S.Erinç,İ.Yalçınlar hocalarından öğrenmiş ve sevmiştir. 1.4.1963 tarihinde coğrafyadan mezun olmuştur.

Foto 4. Üniversite Yılları: Coğrafya Bölümü

Mezuniyetinden asistan olduğu 1967 yılına kadar geçen 4 yıllık sürede askerliğini yapmış(1963-1965, yedek subay Polatlı) ve 1966 yılında Hollanda'ya gitmiştir. 1967 yılında Beşeri ve İktisadi Coğrafya Kürsüsü için ilan edilen asistanlık kadrosuna müracaat için Hollanda'dan dönmüştür. 9 Haziran 1967 tarihinde girdiği sınavı 7 aday arasından en başarılı bulunarak kazanmıştır.

30.11.1967 tarihinde "Beşeri Coğrafya Açısından Bir Araştırma: Uluova" konusunu seçerek doktora yapmaya başlamıştır. Doktora tezini 1972 yılı Haziran ayında başarı ile veren Ü.Sergün'ün bu araştırması ,Keban Barajı'nın yapımından önce yörede coğrafi durumun saptanması açısından önemlidir. Tezi 1975 yılında Edebiyat Fakültesi matbaası tarafından kitap olarak basılmıştır.

1972 yılında doçentlik tezi için çalışmaya başlamış ve yöre olarak Kocaeli Yarımadasını seçmiştir. Doçentlik tezini hazırlarken 1750 sayılı Kanun'un 40.maddesi uyarınca yurtdışına görevlendirme sırası geldiğinden,1.7.1975 tarihinden itibaren 1 yıl süreyle İngiltere'de Londra Üniversitesinde görevlendirilmesi uygun görülmüştür. Londra Üniversitesindeki çalışmasını tamamlayan Ü.Sergün, 17.5.1976 tarihinde dönerek görevine tekrar başlamıştır. 1977 yılında doçentlik sınav aşamalarından yabancı dil sınavını"pekiyi" dereceyle vermiştir.1979 yılında "Kocaeli Yarımadasında Kırsal Yerleşme" konulu tezini tamamlamış, 9.11.1979 tarihinde "Coğrafi Açidan Dünya Petrol Sorunu" konulu deneme dersini, Vefa'da Coğrafya Enstitüsü Anfisinde vermiş ve başarılı bulunmuştur.

Foto 5: Asistanlık Yılları: Uluova'da Doktora Tezini Hazırlarken

Foto 6: Çaldıran- Muradiye Depremi Araştırmasında M.Tuncel ve S.Erer 'le

Doçentlik sınav aşamalarını tamamlayarak doçent ünvanı alan Ü.Sergün 28.2.1980 tarihinde Beşeri ve İktisadi Coğrafya Kürsüsünde doçent kadrosuna atanmıştır.

1982 yılında yeni Yüksek Öğretim Kanunu'nun rotasyon uygulamasında kendi isteğiyle görev almak istemiş, tercihleri arasında olan Erciyes Üniversitesi'nde(Kayseri) görevlendirilmiştir. 1982-1983 öğretim yılında, bu üniversitenin İktisadi ve İdari İlimler Fakültesinde ekonomik coğrafya konularında ders vermiştir. 1983-1984 öğretim yılında İ.Ü Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümündeki görevine dönmüştür. 1984 yaz döneminde tekrar Londra Üniversitesine görevli olarak gitmiştir. "Türkiye'de Nüfuslanma Süreci ve Nüfusun Yükselti Kademelelerine Göre Dağılışı" konusunda profesörlük tezi üzerinde çalışmış ,1991 yılında profesörlüğe yükseltilmiştir. 1991-1994 yılları arasında Beşeri ve İktisadi Coğrafya Anabilim Dalı Başkanı olarak görev yapmıştır.

Foto 7: Profesörlük Yılları

Ü.Sergün eğitim hizmetlerini İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari İlimler Fakültesi'nde Nüfus Coğrafyası, Enerji Coğrafyası ve Yerleşme Coğrafyası konularında ders vererek çok sayıda coğrafya öğretmeni yetiştirmiştir. Nüfus, yerleşme ve ekonomik coğrafya konularında çok sayıda yüksek lisans tezine danışmanlık yapmış-

tır. Doktora tezlerini yönettiği öğrencileri akademik çalışmalarına devam etmektedir(Nuran Taşlıgil,İsmet Akova, Okan Yaşar,Vedat Çalışkan).\ Ü.Sergün 2002 yılında hastalığı nedeniyle eğitim görevine ara vermiş, fakat ağır hastalığı süresince ve yaşamının son aylarına kadar doçentlik ve doktora jüri üyeliği görevlerini yerine getirmiştir.Ü.Sergün bilim dünyasının çekismeli ortamında başarıya giden yolda, uzlaştırıcı, paylaşımcı,dürüst,mantıklı, sabırlı, neşeli,sevgi dolu,yapıcı, demokratik kişiliğinden ödün vermeyen bir bilim insanı olarak yükselmiştir. Bu kişiliği ile binlerce öğretmene örnek olarak arkasında mükemmel bir iz bırakmıştır.

Yayınları

- 1- "Uluova Ziraatinin Genel Karakterleri", İ.Ü. Coğrafya Enstitüsü Dergisi. Cilt: 10, Sayı:18-19, İstanbul, 1973.
- 2- Beşeri Coğrafya Açısından Bir Araştırma: Uluova, İ.Ü. Coğrafya Enstitüsü Yayını, No:82, İstanbul, 1975.
- 3- "Population Increase In Turkey and Its Problems", Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul, International Edition,1974-1976, Number:15, İstanbul.
- 4- "Türkiye'de Nüfus Artışı ve Sorunları", İ.Ü. Coğrafya Enstitüsü Dergisi, Sayı: 20-21, 1974-1977, İstanbul.
- 5- Çaldıran-Muradiye Depremi, İ.Ü. Coğrafya Enstitüsü Yayını, No:98, 1978, İstanbul. (M.Tuncel, S.Erer,K.Göçmen'le)
- 6- "Enerji Sorunu ve Kaynaklar" İ.Ü. Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülten, Cilt:1, Sayı:1, 1984, İstanbul
- 7- Kocaeli Yarımadasında Kırsal Yerleşme, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, No: 3370, 1986, İstanbul.
- 8- "Das Energie Probleme und die Quellen", Review of the Department of Geography, University of Istanbul, International Edition, 1986-1987, No: 1, İstanbul.
- 9- "Enerji Sorunu ve Kaynaklar-Energy Crisis and Resources", İ.Ü. Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülten, Cilt:1, Sayı:1, 1987, İstanbul.
- 10- "Enerji Kullanımında Gelişmeler, Sağlandığı Kaynaklar ve Enerji Kullanımının Yeryüzünde Dağılışı", İ.Ü. Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülten, Sayı:5, 1988, İstanbul.
- 11- "Dünya Enerji Sorununun Çözümü Konusunda Yapay Petrol İmkanları", İ.Ü. Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülten, Sayı:8, 1991, İstanbul.
- 12- "Yeryüzünün Nüfuslanma Süresinde Gelişme Evreleri" İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Dergisi Dizi:3, Sayı:2, 1990-1991,İstanbul

- 13- "Yeryüzünün Nüfuslanması Sürecinde Gelişme Evreleri", İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Dergisi, Sayı:3, 1988-1992, İstanbul.
- 14- "Dünyada Nüfus Artışının Ülkeler Düzeyinde İncelenmesinin Ortaya Koyduğu Sonuçlar", İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Dergisi, Sayı:3, 1988-1992, İstanbul.
- 15- "Türkiye'de Kent Nüfusu ve Kentleşme Hareketleri", İ.Ü. Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülten, Sayı:10, 1993, İstanbul.
- 16- "Development Stages in the Population Process of the World", Review of the Department of Geography, University of Istanbul, International Edition, 1995, No: 2, İstanbul.
- 17- "Türkiye'de Kırsal Nüfusunun Yükselti Kademelerine Göre Dağılışı", İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Dergisi, Sayı:4, 1993-1996, İstanbul.

Foto 8: I.Tarih-Coğrafya Semineri(Balıkesir 1985)

Foto 9: Erciyes Dağı (1985)

Foto 10. İznik Gölü (1993)

Foto 11. İhlara Vadisi (1994)

Foto 12.
Meslektaşları,
dostları, öğrencileri ve
yakınlarının
kalbinde daima
hatırlanacak
görüntüsüyle....